

NOORED

Noortepoliitika kuulub riikliku poliitika valdkonda. Liikmesriikide õigusaktide ühtlustamine on seetõttu välistatud. Euroopa tasandil võetakse noortepoliitika otsused vastu seadusandliku tavamenetluse korras. Programmi „Erasmus+“ noorsooprojektidega edendatakse noortevahetust ELi piires ning kolmandate riikidega. Viimastel aastatel on Euroopa Liit noortepoliitikale veelgi rohkem tähelepanu pööranud, nagu näitab ka Euroopa solidaarsuskorpuse algatus.

ÕIGUSLIK ALUS

ELi noortevaldkonna meetmete aluseks on Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 165 ja 166. Artiklite 165 ja 166 raamesse kuuluva tegevuse suhtes kohaldatakse seadusandlikku tavamenetlust. Noortepoliitikas on liikmesriikide õigusaktide ühtlustamine selgelt välistatud. Nõukogu võib komisjoni ettepanekute alusel vastu võtta soovitusi.

Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, millel on aluslepingutega võrreldes samaväärne õigusjõud (ELi lepingu artikkel 6), on lapse õigusi käsitlev artikkel (artikkel 24) ning artikkel laste tööjõu keelamise ja noorte töötajate kaitse kohta (artikkel 32).

EESMÄRGID

ELi toimimise lepingu artiklis 165 nähakse ette liidu meetmed noortevahetuste ja sotsiaalharidustöötajate, st noorsootöötajate vahetuste soodustamiseks ning – Lissaboni lepingu jõustumise järel – noorte osaluse suurendamiseks Euroopa demokraatias. Artikkel 166 võimaldab ELil rakendada kutseõppepoliitikat, mis toetab ja täiendab liikmesriikide meetmeid. Liidu ülesanne on hõlbustada kutseõppe kättesaadavust ning ergutada koolitajate ja koolitavate, eelkõige noorte liikuvust.

Lisaks nimetatud artiklitele saavad lapsed ja noored ELi poliitikameetmetest kasu ka teistes valdkondades, nagu haridus, koolitus ja tervishoid, samuti laste ja noorte õigused ja kaitse.

SAAVUTUSED

A. Strateegiline raamistik

1. ELi noortestrategie 2010–2018

Novembris 2009 võttis nõukogu vastu resolutsiooni Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistiku kohta aastateks 2010–2018 (ELT C 311, 19.12.2009, lk 1–11). Selle kaks üldeesmärki on luua hariduses ja tööturul noorte jaoks rohkem

ja võrdseid võimalusi ning edendada noorte kodanikuaktiivsust, sotsiaalset kaasatust ja solidaarsust. Algatusi tuleb teha kaheksas tegevusvaldkonnas: haridus ja koolitus, tööhõive ja ettevõtlus, tervis ja heaolu, osalemine, vabatahtlik tegevus, sotsiaalne kaasatus, noored ja maailm ning loovus ja kultuur.

Töö käib kolmeaastaste tsüklite kaupa. Praeguseks, 2016.–2018. aasta tsükliks on nõukogu seadnud kuus peamist eesmärki: (1) suurendada kõigi noorte sotsiaalset kaasatust; (2) suurendada kõigi noorte osalemist Euroopa demokraatias ja kodanikuühiskonnas; (3) hõlbustada noorte üleminekut täiskasvanuella, eelkõige tööturule integreerumist; (4) toetada noorte heaolu ja tervist, sealhulgas vaimset tervist; (5) toetada digiajastul noortepoliitikas ja noorsootöös ning noorte ees seisvate ülesannete lahendamist ja võimaluste kasutamist ning (6) toetada nende võimaluste kasutamist ja ülesannete lahendamist, mis tulenevad üha suuremast noorte rändajate ja pagulaste arvust ELis.

2. Strateegia „Euroopa 2020“

2010. aastal alustatud strateegia „Euroopa 2020“ keskmes on noored ja selles käsitletakse mitmeid noortega seotud eesmärke, nagu haridussüsteemist varakult lahkuvate noorte osakaalu vähendamine, noorte kõrgkoolilõpetanute osakaalu suurendamine ning haridust ja tööhõivet käsitlevate poliitikaalgatuste tervikliku paketi väljatöötamine. See hõlmab algatust „[Sinu esimene EURESe töökoht](#)“, mis on kogu Euroopas töö leidmist hõlbustav tööalase liikuvuse projekt.

Mais 2018 avaldatud teatises „Noorte kaasamine ja ühendamine ning nende mõjuvõimu suurendamine – ELi uus noortestrategia“ (COM(2018)0269) tegi komisjon ettepaneku pöörata erilist tähelepanu järgmistele tegevusvaldkondadele:

- edendada noorte osavõttu demokraatliku kodanikuühiskonna elust;
- luua noorte vahel kontakte üle kogu Euroopa Liidu ja ka väljaspool liitu, et edendada vabatahtlikku tegevust, õppimisega seotud liikuvust, solidaarsust ja kultuuridevahelist mõistmist;
- toetada noorte mõjuvõimu suurendamist kvaliteedi, innovatsiooni ja noorsootöö tunnustamise kaudu.

B. Asjakohased ELi rahastamisprogrammid

1. Programm „Erasmus+“

Programm „Erasmus+“ sisaldab noortele pühendatud peatükki, mille jaoks on ette nähtud ligikaudu 2,1 miljardit eurot. Programmi erieesmärgid on: (1) suurendada noorte pädevust ja oskusi ning osalemist Euroopa demokraatias ja tööturul, kodanikuaktiivsust, kultuuride dialoogi, sotsiaalset kaasatust ja solidaarsust; (2) parandada noorsootöö kvaliteeti; (3) täiendada poliitikareforme kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil ning toetada teadmistel ja tõenditel põhineva noortepoliitika väljatöötamist ja (4) tugevdada noortetöö rahvusvahelist mõõdet ning suurendada noorsootöötajate ja -organisatsioonide rolli noorte tugistruktuurina.

Erasmus + toetab otseselt [Euroopa vabatahtlikku teenistust](#). Euroopa vabatahtlik teenistus on loodud selleks, et aidata noortel välismaal vabatahtliku töö projektides

osaleda. Sellist mitteformaalse õppe vormi kinnitatakse kogu Euroopas [noortepassi](#) kaudu.

Programmist „Erasmus+“ on võrsunud ka programm „[Erasmus noortele ettevõtjatele](#)“, mis pakub ettevõtlusega alustajatele võimalust õppida väikeettevõtte juhtimist teistes osalevates riikides tegutsevatelt kogunud ettevõtjatelt.

2. Erasmus 2021–2027

Komisjon soovib oma uue Erasmuse programmi (2021–2027) ettepanekus ([COM\(2018\)0367](#)) kahekordistada 2014.–2020. aasta programmitöö perioodil eelarvet 30 miljardi euron, millest 3,1 miljardit on ette nähtud noortele. Ettepaneku üks eesmärk on edendada Euroopa identiteeti algatuse [DiscoverEU](#) kaudu, mis annab noortele võimaluse tutvuda Euroopa kultuuripärandi ja mitmekesisusega. Programm on suunatud kooli- ja üliõpilastele, aga ka praktikantidele ja noorsootöötajatele.

C. Muud ELi algatused

1. Noortegarantii

2013. aasta aprillis võttis nõukogu vastu soovitus [noortegarantii](#) loomise kohta (ELT C 120, 26.4.2013, lk 1–6). Sellega võeti kohustus tagada, et noored saaksid nelja kuu jooksul pärast töö kaotamist või formaalse õppimise lõpetamist kvaliteetse töö-, edasiõppimis- või koolituspakkumise. Liikmesriigid peavad selle poliitika ellu viima ja seda rahastama. Nende piirkondade jaoks, kus noorte töötuse tase on üle 25%, on siiski juba kättesaadav ELi kaasrahastamine, mis tuleb eraldi eelarverealet, noorte tööhõive algatuse kaudu ja Euroopa Sotsiaalfondist^[1].

2. Euroopa solidaarsuskorpus

[Euroopa solidaarsuskorpus](#) on algatus, mille komisjon käivitas detsembris 2016. Algatus annab 18–30-aastastele noortele võimaluse teha vabatahtlikku tööd või töötada projektide raames kas oma riigis või välismaal. Seni on registreerunud 72 000 noort, kellest 7 000 on otseselt seotud solidaarsustegevusega. Augustis 2018 palus komisjon sidusrühmadelt ideid uute solidaarsuskorpuse projektide kohta. ELi eelarvest eraldati 44 miljonit eurot sellistele valitud projektidele, mis on avatud kõigile noortele nii Euroopas kui ka mujal. 11. juunil 2018 avaldas komisjon [ettepaneku Euroopa solidaarsuskorpuse kohta pärast 2020. aastat](#) ([COM\(2018\)0440](#)), eraldades 1,26 miljardit eurot, et solidaarsustegevuses saaks osaleda umbes 350 000 noort.

3. Lastekaitsepoliitika

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni lapse õiguste konventsiooni kohaselt on laps alla 18-aastane inimolend. Lissaboni lepinguga seati ELi eesmärgiks laste õiguste edendamine, Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga tagatakse aga laste õiguste kaitsmine ELi institutsioonide ja ka liikmesriikide poolt.

Komisjon võttis 15. veebruaril 2011 vastu teatise „Lapse õigusi käsitlev ELi tegevuskava“ ([COM\(2011\)0060](#)). Teatise eesmärk on taas kinnitada kõigi ELi institutsioonide ja liikmesriikide otsusekindlust lapse õiguste edendamisel, kaitsmisel ja austamisel kõigis asjaomastes ELi poliitikavaldkondades ning soovi saavutada konkreetseid tulemusi. Lapse õigusi kaitstakse ning laste, noorte, naiste ja muude

[1]Üksikasjalikuma teabe saamiseks vt Euroopa Sotsiaalfondi käsitleva teabelehe [2.3.2](#) punkti B.2.

ohustatud rühmade vastase vägivalga ennetamist toetatakse [õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi \(2014–2020\)](#) alusel.

2016. aastal võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi, mis käsitleb kriminaalmenetluses kahtlustatavate või süüdistatavate laste menetluslikke tagatise (ELT L 132, 21.5.2016, lk 1.), eesmärgiga tagada, et kriminaalmenetluses kahtlustatavad või süüdistatavad lapsed oleksid võimelised menetlusest aru saama ja seda jälgima ning kasutama oma õigust õiglasele kohtulikule arutamisele, samuti hoida lapsi uusi õigusrikkumisi toime panemast ja edendada nende lõimumist ühiskonda.

4. Noored ja meedia

Sidustehnoloogia annab lastele ja noortele ainulaadseid võimalusi, pakkudes juurdepääsu teadmistele ning võimaldades neil kasutada e-õpet ja osaleda avalikes aruteludes. Lapsed võivad aga ka olla nüüdisaegse tehnoloogia kasutamisel eriti haavatavad. Sel põhjusel keelatakse audiovisuaalmeediateenuste direktiiviga (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1) lineaarsete televisiooniteenuste puhul sellise sisu kasutamine, millel võib olla alaealistele väga kahjulik mõju. Sisu, millel võib olla alaealistele kahjulik mõju, tuleb kas edastada ajal, kui alaealised telerit ei vaata, või tehnoloogiliste vahendite abil blokeerida, et see ei oleks neile kättesaadav. Mittelineaarsete tellitavate audiovisuaalmeediateenuste puhul võib vastav sisu olla kättesaadav üksnes selliselt, et alaealised sellega tavaliselt kokku ei puutu.

5. Euroopa Noorteportaal

[Euroopa Noorteportaal](#) on veebisait, mille eesmärk on aidata kogu Euroopa noortel saada ülevaade arvukatest võimalustest, mida EL pakub eri valdkondades, nagu vabatahtlik tegevus, töötamine, õppimine, kultuur ja loovus ning palju muud.

EUROOPA PARLAMENDI ROLL

Euroopa Parlament on alati toetanud liikmesriikide tihedat koostööd noortepoliitikas. Ta on aktiivselt osalenud noortepoliitika kujundamisel, näiteks resolutsiooniga „ELi noorsoostrategia: investeerimine ja mobiliseerimine“ (ELT CE 161, 31.5.2011, lk 21), resolutsiooniga ELi noorsoostrategia rakendamise kohta 2010–2012 (ELT C 93, 9.3.2016, lk 61), resolutsiooniga ELi noorsoostrategia (2013–2015) hindamise kohta (ELT C 215, 19.6.2018, lk 212) ja resolutsiooniga noortegarantii kohta (ELT C 440, 30.12.2015, lk 67).

Lisaks on viimastel aastatel vastu võetud mitmeid muid resolutsioone noorte tööhõive (näiteks ELT C 224, 21.6.2016, lk 19), ettevõtluse (ELT C 316, 22.9.2017, lk 76) ja noorte töötuse vastu võitlemise (ELT C 11, 12.1.2018, lk 44) teemal.

Parlament kaitseb laste parimaid huve ka talle saadetud petitsioonide põhjal (ELT C 66, 21.2.2018, lk 2) ning on vastu võtnud resolutsiooni ebavõrdsuse ja eelkõige laste vaesuse vähendamise kohta (ELT C 366, 27.10.2017, lk 19). Parlament on käsitlenud ka laste õigusi väljaspool ELi piire, võttes vastu resolutsioone laste olukorra kohta kõikjal maailmas, näiteks laste hariduse kohta hädaolukordades ja pikaajalistes kriisides (ELT C 366, 27.10.2017, lk 151) ja laste vaegtoimumuse kohta arenguriikides (ELT C 289, 9.8.2016, lk 71). 2015. aastal võttis parlament vastu resolutsiooni, mis käsitleb võitlust laste seksuaalse kuritarvitamise vastu internetis (ELT

C 316, 30.8.2016, lk 109)^[2]. 2018. aasta oktoobri täiskogul võttis parlament vastu komisjoni seadusandliku ettepaneku audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi muutmise kohta (P8_TA(2018)0364). Uute sätete kohaselt peavad ringhäälinguorganisatsioonid vähendama laste kokkupuudet ebatervisliku toidu või jookide reklaamiga, vägivalle, vihkamisele ja terrorismile ässitav sisu keelatakse ning mõttetu vägivalla ja pornograafia kohta kehtivad väga ranged eeskirjad.

Aastatel 2012–2013 programmi „Erasmus+“ üle peetud läbirääkimistel toetas parlament kindlalt eraldi noortepeatükki ja erieelarvet programmi põhimeetmete jaoks. Samuti rõhutas ta, et tuleks tõhustada ebasoodsas olukorras noorte osalemisvõimalusi. Parlamendi 17. septembri 2017. aasta resolutsioonis (ELT C 337, 20.9.2018, lk 131) pandi ette, et jätkuprogrammis tuleks keskenduda elukestvale õppele ja liikuvusele ning soovitati viia Erasmuse programmi, ELi noorsoostrategia ja muude ELi rahastatavate programmide prioriteetidid kooskõlla. Juunis 2018 jõudsid Euroopa Parlament ja nõukogu Euroopa solidaarsuskorpuse ettepaneku üle poliitilisele kokkuleppele, mille mõlemad institutsioonid peavad nüüd ametlikult vastu võtma.

Et ergutada noori omaenda Euroopa projekte looma, alustas Euroopa Parlament koos Aacheni Rahvusvahelise Karl Suure Auhinna Fondiga 2008. aastal [Karl Suure Euroopa noorteauhinna](#) väljaandmist, millega tunnustatakse igal aastal projekte, mis edendavad mõistmist Euroopas ja rahvusvahelisel tasandil.

Michaela Franke / Pierre Hériard
09/2018

[2]Lisateabe saamiseks vt teabelehte [3.6.2](#) audiovisuaal- ja meediapoliitika kohta.

